

LEDARE

Ledare: När sparkades Rousseau från Skolverket?

PUBLICERAD 2005-05-20

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

Skaffa nyhetsbrev

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Jag ber Per Thullberg om ursäkt. Efter en serie av internationella undersökningar som placerade svensk skola i skamvrån förklarade Skolverkets generaldirektör ödmjukt att vi har skäl att lära av vår framgångsrika granne Finland. Han lovade att komma med förslag våren 2005 om åtgärder för en bättre grundskola.

”Vi ser här bocken som utnämner sig själv till trädgårdsmästare”, kommenterade jag i en DN-kolumn (18/12 2004). ”Skolverket har systematiskt gått in för att hindra tidig kunskapsmätning i skolan och stoppa rektorers försök att upprätta ett mått av disciplin.” ”Allt tyder på att vårens förslag från Skolverkets utmärks av nya undanflykter och skenåtgärder i stället för en verklig omprövning.”

Men under över alla under – bocken publicerar nu plötsligt en utmärkt skrift om hur man sköter en trädgård! Analysen i det ”interna arbetsmaterial” som Skolverket häromdagen lade ut på sin hemsida präglas av rakt språk och klar tanke. Den innebär en helomvändning i synen på kunskapens odling. Bakom sägs Skolverkets chefer plus samtliga chef på verket stå! Därtill har Skolverket i en skrivelse till regeringen i april helt ställt sig bakom Höskoleverkets kritiska utvärdering av den svenska lärarutbildningen. Skolverket finner det ”alarmerande” att undervisningen på vissa lärarhögskolor i så centrala kunskapsområden som läs- och skrivutveckling samt prov och utvärdering ”tycks vara närmast obefintlig”.

Skolverkets agerande och inspektioner har sedan många år utmärkts av a) totalt ointresse för vad eleverna lär sig, b) intensiv granskning så att inte rektorer mäter utbildningsresultat före årskurs 8, c) stopp för snart sagt varje instrument som behövs för att upprätthålla ordning, disciplin och arbetsro.

Skolverkets rapport pläderar nu plötsligt för det rakt motsatta.

För det första erkänns bristerna: ”Bakgrunden är de tydliga tecknen på försämringar i elevernas kunskaper...”

För det andra sätts kunskapsinnehållet i centrum, inte en massa andra vaga mål. Vad eleverna ska ha lärt sig – stadium för stadium, ämne för ämne – är i dag för vagt formulerat, konstaterar man. ”Kursplanernas öppna, processinriktade mål kan leda till otydliga krav med resultatet att undervisningen

trivialiseras. De kan också få som konsekvens ett ytligt och ofokuserat innehåll i läroböcker.”

För det tredje pläderar nu Skolverket med kraft för att prestationer måste mätas, och det tidigt. ”Svagheter i kunskapsbedömning leder till att elevers svårigheter upptäcks för sent eller blir otillräckligt analyserade... Över huvud taget behöver kunskapsbedömningskulturen och resultatmedvetenheten – inställningen att det är viktigt med redovisning, analys och slutsatser av uppnådda resultat – förbättras i skolor och kommuner.” ”Tidigare och tydligare kunskapsbedömningar är en viktig väg till bättre resultat... Förbudet mot betygslänkande information riskerar att rikta uppmärksamheten bort från kunskapsmålen, så att det i stället mer blir fråga om omdömen om elevens personlighet.”

För det fjärde betonas vikten av att lärarna kan sina ämnen och kan inspirera elevernas nyfikenhet på sådant de inte redan vet. Läsinträsse är viktigare än socioekonomisk tillhörighet som förklaring till goda läsprestationer, fastslår Skolverket. Läraren har en viktig roll i att stärka inställningen till lärande genom positiva förväntningar och genom att öka elevernas motivation. Den sjunkande lärarkompetensen är då problematisk. Det ”fordras att läraren har gedigna ämneskunskaper”, skriver Skolverket.

För det femte framhåller Skolverket nu med skärpa att det måste råda ordning och arbetsro i skolan. Detta är ”en förutsättning för goda resultat”. ”Jämfört med andra länder kommer svenska elever ofta för sent och stör på lektionerna. Ogiltig frånvaro och skadegörelse är också vanligare i de svenska skolorna och det är också stökigare i svenska klassrum jämfört med andra länder. Fram tonar en bild av sena ankomster, högljutt prat och allmän oro.” ”Skollagstiftningen bör tydligt och konkret ange de befogenheter som rektorer och lärare skall ha för att komma till rätta med oro och disciplinära svårigheter bland eleverna.” Skolverket understryker vikten av en ”stark skolledning”.

I det här sammanhanget går också Skolverket till rätta med den ack så vanliga tankegången att ordning skulle stå i motsats till kreativitet och arbetsglädje. ”Tvärtom”, skriver nu Skolverket, är en förutsättning för kreativa arbetsformer med aktiva och engagerade elever ”att det råder en grundläggande trygghet och ordning i skolan, en god miljö för lärande”. Detta, påpekar Skolverket, gäller särskilt för elever från hem med svag studietradition. En skola med disciplin står inte i någon som helst motsatsställning till en skola med höga sociala mål.

Skolverkets omsvängning är så fundamental och total att man knappt vågar tro på den. Den är också gjord i strid med vad nuvarande regering och regeringsallians står för.

En så djupgående förändring kan inte förklaras bara med intryck från ett antal faktastudier. Den fordrar att en hel ledningsgrupp har orkat ta till sig en helt ny insikt.

Rousseau har sedan snart fyrtio år styrt den svenska skolpolitiken. Barn är i grunden goda och ädla varelser som inte

behöver mötas av gränser och sanktioner, ej heller få kunskaper och civilisatoriska erfarenheter överförda från de vuxna.

Jag har bara en stor fråga kvar: När och hur under våren 2005 fick Rousseau sparken från Skolverket?

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt